

Štvrtročný komentár k politike obozretnosti na makroúrovni

Október 2020

Vydavateľ

© Národná banka Slovenska 2020

Adresa

Národná banka Slovenska
Imricha Karvaša 1
813 25 Bratislava

Elektronická verzia

[https://www.nbs.sk/sk/publikacie/
publikacie-dohladu/stvrtrrocny-komentar-
k-politike-obozretnosti-na-makrourovni](https://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-dohladu/stvrtrrocny-komentar-k-politike-obozretnosti-na-makrourovni)

Publikácia neprešla jazykovou úpravou.

Bez predchádzajúceho súhlasu autorov možno, s uvedením zdroja, použiť iba krátke časti textu, najviac dva odseky.

ZHRNUTIE ROZHODNUTIA BANKOVEJ RADY NBS

O VÝŠKE PROTICYKLICKÉHO KAPITÁLOVÉHO VANKÚŠA

Bankový sektor ostáva odolný

- Historicky najväčší medziročný pokles ekonomiky Slovenska v druhom štvrtroku 2020 v dôsledku pandémie
- Celková dynamika rastu úverov nebola pandemiou výrazne zasiahnutá aj vplyvom prijatých opatrení
- Zisk bankového sektora výrazne poklesol, solventnosť ostáva silná
- Zvýšená tvorba opravných položiek aktuálne nie je spojená s nárastom zlyhaných úverov, odráža proaktívny obozretný prístup bánk
- Druhá vlna pandémie a ukončenie platnosti podporných opatrení môžu viesť k zvýšeniu miery zlyhaných úverov v budúcnosti

Úroveň vankúša sa nemení

- Výška vankúša ostáva na úrovni 1,00 %
- Doterajšie dvojnásobné zníženie miery proticyklického kapitálového vankúša nateraz vytvorilo dostatočný priestor na krytie doterajších kreditných strát

Vývoj finančného cyklu

- Ochladzovanie finančného cyklu v dôsledku koronakrízy a jej vplyvov na reálnu ekonomiku a finančný sektor
- V smere rastu smerovníka aktuálne nepôsobí žiadna jeho zložka
- Druhá vlna pandémie a miera nárastu kreditných strát po vypršaní platnosti podporných opatrení budú mať zásadný vplyv na ďalší vývoj

Výhľad na ďalší štvrtrok

- NBS je pripravená v prípade potreby pristúpiť k ďalšiemu zníženiu proticyklického kapitálového vankúša
- Pri rozhodnutí o výške vankúša bude NBS zohľadňovať najmä vývoj nákladov na kreditné riziko ale aj ďalšie faktory (vývoj zlyhaných úverov, dostatočnosť voľného kapitálu pre poskytovanie úverov a pod.)

Obsah

Úvod.....	4
1 Hodnotenie vývoja v druhom štvrtroku a v úvode tretieho štvrtroka 2020	5
2 Rozhodnutia v oblasti makroprudenciálnej politiky	9
3 Prílohy	17

Úvod

Cieľom Štvrťročného komentára k politike obozretnosti na makroúrovni je monitorovať aktuálny vývoj na finančnom trhu s osobitným dôrazom na úverový trh a vyhodnocovať mieru systémových rizík spojených s týmto vývojom. Kvantitatívne a kvalitatívne hodnotenie v predloženom komentári zohľadňuje informácie za druhý štvrťrok 2020, ako aj informácie, ktoré boli dostupné k prvej polovici októbra 2020. Štvrťročný komentár je zároveň analytickým podkladom pre pravidelné štvrťročné rozhodnutia Bankovej rady Národnej banky Slovenska o výške proticyklického kapitálového vankúša. Analytické hodnotenie môže byť zároveň podkladom pre nastavenie iných nástrojov makroprudenciálnej politiky. Dokument je po formálnej stránke rozdelený na tri časti:

i) stručná analýza s hodnotením najvýznamnejších zmien z hľadiska systémového rizika v aktuálnom štvrťroku, ii) súčasné nastavenie a zmeny nástrojov makroprudenciálnej politiky vrátane aktuálneho rozhodnutia o výške proticyklického kapitálového vankúša a iii) prílohy.

Slovensko naďalej bojuje so zdravotnými i ekonomickými dôsledkami koronakrízy. Finančný a bankový sektor zvlášť nie sú výnimkou. Banky však doteraz neboli plne zasiahnuté priamymi stratami vyplývajúcimi zo zhoršenej kvality úverových portfólií. Aktuálne zvýšená tvorba opravných položiek, pri stabilnom objeme zlyhaných úverov i miere ich pokrytia opravnými položkami, skôr súvisí s pretrvávajúcou neistotou. Banky si počas prvého polroka 2020 vytvárali vankúš na prípadné budúce znehodnotenie úverov s rizikovými charakteristikami. Použitie tohto vankúša, prípadne jeho posilnenie, bude aktuálne už možno v nasledujúcom štvrťroku, keď efekt odkladov splátok i fiškálnych stimulov začne postupne exspirovať. Spolu s kapitálovou rezervou vytvorenou v predchádzajúcich obdobiach (podporenou udržaním prevažnej väčšiny zisku bankového sektora za rok 2019) je objem vytvorených opravných položiek predpokladom dostatočného priestoru pre absorpciu negatívnych šokov a tlmenie negatívnych vplyvov aktuálnej krízy na finančný trh. Aktuálne majú banky dostatok kapitálu na poskytovanie úverov, čoho dôkazom je aj vývoj na úverovom trhu a v súčasnosti kapitálové požiadavky nepredstavujú obmedzujúci faktor pre úverovanie ekonomiky. Vzhľadom na stále vysokú neistotu spojenú s potenciálom opätovného zrýchlenia tvorby opravných položiek vyvolanú predovšetkým zvýšenou mierou zlyhávania úverov, NBS nemení mieru proticyklického kapitálového vankúša.

1 Hodnotenie vývoja v druhom štvrtroku a v úvode tretieho štvrtroka 2020

Pandémia COVID-19 v druhom štvrtroku 2020 v plnej sile doľahla na ekonomiku. Prepad jej medziročného rastu bol dvojnásobne vyšší ako v roku 2009, keď HDP v druhom štvrtroku 2020 poklesol o -12,2 %¹. K poklesu zahraničného obchodu, ktorý výrazne negatívne ovplyvnil HDP už v úvode roka, sa v druhom štvrtroku 2020 pridali aj ostatné zložky HDP, pričom najvýraznejší negatívny príspevok si po zásobách pripísali investície. Slovenskej ekonomike však výrazne pomohli domácnosti, ktoré aj keď medziročne znížili svoju spotrebu, tempo pribrzdenia ich výdavkov bolo jedno z najmiernejších v EÚ. Prijatie róznych protipandemických opatrení doma a vo svete sa podpísalo pod výrazný prepád tržieb podnikového sektora, ktoré sa v druhom štvrtroku 2020 medziročne prepadli o pätinu. To sa odrazilo aj v situácii na pracovnom trhu, keď sa počet nezamestnaných za prvých osem mesiacov tohto roka zvýšil o vyše 64 tisíc osôb², pričom evidovaná miera nezamestnanosti dosiahla 7,6 %, úroveň naposledy zaznamenanú na jar 2017. Zároveň v druhom štvrtroku 2020 došlo k bezprecedentnému poklesu priemernej mzdy medziročne o takmer -2 %. Tento vývoj sa prejavil aj vo výraznom prepade ekonomického sentimentu, ktorý na konci prvého polroka 2020 zaznamenal najnižšie úrovne vo svojej histórii.

Tretí štvrtrok však priniesol očakávaný obrat. Väčšina ekonomických indikátorov sa v dôsledku zmiernenia protipandemických opatrení zlepšila, pričom niektoré z nich dokonca v letných mesiacoch dosiahli alebo aj presiahli hodnoty z minulého roka³. Následkom tohto vývoja sa zlepšila aj nálada v ekonomike, keď indikátor ekonomického sentimentu vymazal približne polovicu svojho poklesu z prvého polroka, pričom obrat zaznamenali všetky sledované indikátory sentimentu v jednotlivých sektoroch. Nastúpené zotavovanie ekonomiky však zrejme schladí druhá vlna pandémie, ktorá sa prejavila v závere tretieho štvrtroka 2020.

---

¹ HDP v stálych cenách očistené o vplyv sezónnosti.

² Zdroj: ÚPSVaR SR.

³ Export, maloobchodné tržby.

Trh úverov nebol zásadným spôsobom zasiahnutý prítomnosťou pandémie, jej príznaky sa začínajú prejavovať pri úverovaní len postupne.

Úvery poskytnuté súkromnému sektoru síce pokračovali v kontinuálnom zmierňovaní svojho rastu aj v druhom štvrtroku 2020, s medziročným tempom 5,9 %⁴ si však aj naďalej udržali šiesty najrýchlejší rast medzi krajinami EÚ. Výraznou mierou sa pod tento trend podpísal vývoj pri úveroch domácnostiam, ktoré v auguste 2020 medziročne rástli na úrovni 6,6 % (7 % v druhom štvrtroku 2020). Pomerne dynamický 9,2 % medziročný rast si napriek istej miere sprísnenia úverových štandardov zachovali úvery na bývanie. Na druhej strane pokračoval trend prepadu spotrebiteľských úverov, ktoré zaznamenali najvýraznejší medziročný prepád vo svojej histórii (-5,3 %). Priemerné úrokové sadzby pri úveroch domácnostiam sa po dlhšom období kontinuálneho poklesu nástupom koronakrízy postupne stabilizovali pri úveroch na bývanie na úrovni 1,2 % a pri spotrebiteľských úveroch zaznamenali dokonca mierny rast na úroveň 8,4 % v auguste tohto roka. Úvery podnikovému sektoru si aj v druhom štvrtroku a v úvodných mesiacoch tretieho štvrtroka zachovali tempo rastu, keď v auguste medziročne rástli o 4,3 %, čím nadviazali na trend stabilizovaného vývoja nastúpený už približne pred rokom a pol. Nástup koronakrízy sa najvýraznejšie prejavuje v štruktúre úverov poskytnutých podnikovému sektoru, keď vplyvom výpadku tržieb podnikov a ich zvýšenej potreby financovania sa významne vzrástol záujem o prevádzkové úvery. Na druhej strane dopyt po investičných úveroch sa znížil. V dôsledku silnej kontrakcie ekonomiky a prepadu tržieb podnikového sektora v druhom štvrtroku 2020 sa vývoj úverov podnikovému sektoru odpútal od vývoja jeho fundamentov⁵, pričom k zachovaniu tempa rastu úverov pôsobil aj faktor zvýšenej potreby likvidity zo strany podnikov. K sprísneniu úverových podmienok pristúpili po nástupe koronakrízy takmer všetky banky, avšak bez výraznejšieho vplyvu na rast úverov.

Zadlženosť súkromného sektora sa v druhom štvrtroku významne zvýšila a po prvýkrát v histórii prekonal úroveň 100 % HDP⁶. Hoci nárast dlhu zaznamenali tak podniky ako aj domácnosti, najvýraznejšie sa pod nárast tohto ukazovateľa podpísal najmä prepád HDP v druhom štvrtroku 2020. Kým nástup pandémie výrazne nepriaznivo zasiahol do vývoja reálnej ekonomiky, vývoj zadlženosti súkromného sektora ostal v zásade nezmenený a pokračoval vo svojom raste.

---

⁴ Úvery poskytnuté domácimi bankami sektoru domácností (S14 a S15) a sektoru nefinančných podnikov (S 11) v tuzemsku, zdroj: hlásenia bánk, V (NBS) 33 - 12.

⁵ HDP a tržby podnikového sektora.

⁶ Nárast zadlženosti súkromného sektora v druhom štvrtroku 2020 o 4,5 p. b. na 101,7 % HDP.

Nástup pandémie sa čiastočne prejavil aj na trhu nehnuteľností, keď v máji priemerná úroveň ceny m² bytov ponúkaných na sekundárnom trhu medzimesačne klesla o -1,4 %, čo bol najvýraznejší medzimesačný pokles od roku 2009. Na konci druhého štvrťroka 2020 ostali ceny bytov v zásade nezmenené v porovnaní s prvým štvrťrokom. V ďalších mesiacoch sa však nárast cien postupne obnovil a v auguste sa už cena m² v priemere predávala za najvyššie ceny v histórii. Nateraz sa však nedá hovoriť o obnovení rastového trendu, nakoľko v septembri priemerná cena opäť mierne poklesla. Zároveň dostupnosť bývania sa v druhom štvrťroku 2020 opäť zhoršila, keď ceny nehnuteľností v tomto období zaznamenali vyšší medziročný posun ako priemerná mzda v hospodárstve.

Ziskovosť bankového sektora sa výrazne prepadla. Čistý zisk slovenských bánk sa ku koncu júna 2020 medziročne znížil o 64 %. Tento pokles bol korigovaný k augustu na úroveň 43 %, predovšetkým z dôvodu odpustenia platieb bankového odvodu za druhý polrok 2020. Faktorom doterajšieho zníženia ziskovosti bolo predovšetkým zdvojnásobenie sadzby bankového odvodu od začiatku tohto roka a nárast v tvorbe opravných položiek. Pri prvom faktore vzhľadom na aktuálny legislatívny vývoj môžeme hovoriť o konečnom vplyve na ziskovosť celého roka 2020. Banky ku koncu druhého štvrťroka odvedli na bankovom odvode 150 mil. €, čo je o 6 mil. € viac ako za celý rok 2019. V prípade opravných položiek je situácia s ohľadom na ekonomické následky koronakrízy nejasná. Čistá tvorba opravných položiek ku koncu prvého polroka 2020 predstavovala 252 mil. €, čo je takmer 3 a pol násobne viac ako za rovnaké obdobie minulého roka, resp. takmer dvojnásobne viac ako za celý rok 2019.

Dobrou správou je vývoj solventnosti bankového sektora, ktorá ku koncu prvého polroka 2020 dosiahla úroveň 19,5 %, keď oproti prvému štvrťroku daného roka vzrástla o 0,6 p. b. a medziročne o 0,8 p. b. Uvedený nárast súvisí predovšetkým s ponechaním zisku z roku 2019 v kapitáli bánk. K uvedenému banky navádzalo aj od augusta 2020 účinné odporúčanie NBS o distribúcii vlastných zdrojov a zisku⁷. K nárastu sektorovej kapitálovej primeranosti prispeli i regulatorne zmeny v rámci úprav európskych kapitálových pravidiel v boji proti koronakríze (tzv. „CRR – Quick fix“), a to predovšetkým zavedenie doplnujúceho podporného koeficientu pre expozície voči malým a stredným podnikom.

Ochladenie finančného cyklu v dôsledku koronakrízy a jej vplyvov na reálnu ekonomiku a finančný sektor potvrdzuje aj kompozitný indikátor finančného cyklu, Proticyklický smerovník. Tento ukazovateľ aktuálne

⁷ http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/ODP_1_2020.pdf

dosahuje úroveň z leta 2016, pričom v druhom štvrtroku 2020 k jeho poklesu najvýraznejšou mierou prispel makroekonomický vývoj a čiastočne aj vývoj na trhu úverov domácnostiam a pribrzdenie cien na realitnom trhu. Aktuálne už žiadna zložka nepôsobí v smere jeho rastu. Do budúca bude jeho vývoj veľmi závislý od priebehu a vplyvov druhej, prípadne ďalších vln pandémie, ako aj od vývoja kreditných nákladov po vypršaní platnosti moratória pri úverových splátkach.

Z pohľadu rozpúšťania proticyklického kapitálového vankúša je dôležitý vývoj opravných položiek a zlyhaných úverov. Tie aktuálne nenaznačujú potrebu ďalšieho rozpúšťania vankúša. Vývoj zlyhaných úverov v čase koronakrízy bol stabilizovaný, v posledných mesiacoch dokonca mierne poklesol.

Aktuálny charakter tvorby opravných položiek je tak znakom prípravy bánk na horšie časy a nesúvisí so zlyhanými úvermi v tomto období. Pri stabilnom pomere zlyhaných úverov k celkovým úverom (3,1 %) a mierou pokrytia zlyhaných úverov opravnými položkami (67 %) počas prvého polroka 2020 bola tvorba opravných položiek smerovaná do portfólia nezlyhaných expozícií so zvýšeným kreditným rizikom (Úroveň 2 podľa IFRS 9). V tomto portfóliu kryjú banky riziko na celú životnosť úveru, nie len na najbližších 12 mesiacov. Portfólio úverov v Úrovni 2 sa medziročne takmer zdvojnásobilo na úroveň 8,7 mld. € (k augustu 2020 dosiahlo úroveň 8,9 mld. €), pričom podiel na brutto klientskych úveroch sa zvýšil za rok na úroveň 13,4 % z úrovne 7,3 %. Počas tretieho štvrtroka môžeme pozorovať spomalenie tvorby opravných položiek súvisiacich s následkami pandémie COVID-19. Banky tak čakajú na prípadnú materializáciu kreditných strát po skončení odkladov splátok úverov, prípadne ďalšie druhy štátnej pomoci. Druhá vlna pandémie COVID-19 a následné opatrenia s dosahom na spomalenie doterajšieho ekonomického oživenia sú ďalšou neznámou zintenzívňujúcou spomínanú neistotu v oblasti opravných položiek. Zároveň prístup jednotlivých bánk k tvorbe opravných položiek je aj naďalej rôznorodý. Ak teda bankový sektor ako celok k augustu vytvoril opravné položky nad rámec bežnej tvorby v rozsahu 0,5 % rizikovo-vážených aktív, neplatí to pre každú individuálnu banku. Príspevok bánk k tomuto sektorovému trendu ostáva rôzny v závislosti od bankou zvolenej stratégie.

Aktuálne banky disponujú dostatočnou úrovňou voľného kapitálu, pričom kapitálové požiadavky nie sú obmedzením pre bankový sektor pre úverovanie ekonomiky. Zároveň, doterajšie dvojnásobné zníženie miery proticyklického kapitálového vankúša nateraz vytvorilo dostatočný priestor na krytie doterajších kreditných strát. Aktuálne tak nevyvstáva potreba ďalšieho znižovania proticyklického kapitálového vankúša.

Graf 1

Vývoj zlyhaných úverov a anualizovanej tvorby opravných položiek v bankovom sektore

(% rizikovo-vážených aktív)

Zdroj: NBS

Poznámka: Šedé podfarbenie na grafe označuje výskyt stresových období na slovenskom finančnom trhu (globálna finančná kríza a kríza vyvolaná šírením ochorenia COVID-19). RVA – rizikovo-vážené aktíva.

2 Rozhodnutia v oblasti makroprudenciálnej politiky

2.1 Aktuálne rozhodnutie NBS k príslušnému štvrťroku

Banková rada NBS sa na svojom zasadnutí dňa 27. 10. 2020 rozhodla ponechať mieru proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 1,00 % aj po termíne 1. 11. 2021

Vytvorený kapitálový priestor z predchádzajúcich rozhodnutí o znížení proticyklického kapitálového vankúša považuje NBS za postačujúci. Na jednej strane bankový sektor ako celok zatiaľ v primeranej miere pristúpil k tvorbe opravných položiek, kde náklad na ich tvorbu v plnom rozsahu zodpovedal zníženiu proticyklického kapitálového vankúša. Na druhej strane banky disponujú výrazným dobrovoľným kapitálovým vankúšom z pohľadu kapacity

poskytovať úvery podnikom a domácnostiam. NBS v tejto súvislosti oceňuje aj rozhodnutie bánk ponechať zisk z roku 2019 v bilancii bánk do obdobia, kým nepominú riziká spojené s pandémiou.

Zároveň nastupujúca druhá vlna pandémie opätovne zvyšuje riziká a neistotu v súvislosti s ďalším vývojom, nakoľko sa v súčasnosti nedá presne predpokladať, k akým protipandemickým opatreniam, na aké obdobie a v akom rozsahu bude potrebné pristúpiť v ďalšom období. To následne ovplyvní aj vývoj vo finančnom a bankovom sektore. Vzhľadom na neistotu ohľadom ďalšieho vývoja po ukončení odkladov splátok a možnosť nárastu zlyhávania úverov považuje NBS za vhodné ponechať určitú úroveň proticyklického kapitálového vankúša na vytvorenie priestoru pre absorpciu možného nárastu kreditných nákladov v budúcnosti.

Pri rozhodovaní o miere proticyklického kapitálového vankúša Banková rada NBS zvažila aj pozíciu Európskej centrálnej banky v súlade s článkom 5 nariadenia SSM⁸.

2.2 Aktuálne platné nastavenie makroprudenciálnych nástrojov zo strany NBS

Proticyklický kapitálový vankúš

Na základe rozhodnutia NBS zo 14. 7. 2020 nadobudla miera proticyklického kapitálového vankúša od 1. 8. 2020 hodnotu 1,0 %⁹.

TABUĽKA 1 HODNOTY PROTICYKICKÉHO KAPITÁLOVÉHO VANKÚŠA PRE SLOVENSKÉ EXPOZÍCIE	
Obdobie účinnosti	Miera
1. 8. 2019 – 31. 7. 2020	1,50 %
1. 8. 2020 –	1,00 %

Zdroj: NBS

⁸ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami, ďalej len „nariadenie SSM“.

⁹ <https://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2/nastavenie-nastrojov/aktualne-nastavenie-kapitalovych-vankusov-v-sr>

Prehľad aktuálneho nastavenia mier proticyklického kapitálového vankúša v iných krajinách a výhľad ich vývoja v nasledujúcich štvrtrokoch zobrazuje Tabuľka 5 v prílohe.

Kapitálový vankúš pre významné banky

V súlade s rozhodnutiami NBS č. 5/2017 a 6/2017 z 30. 5. 2017 majú identifikované lokálne systémovo významné banky od 1. 1. 2018 povinnosť udržiavať vankúš pre O-SII a vankúš na krytie systémového rizika, ktorý bol stanovený na celkovej úrovni 1 % až 2 % rizikových expozícií. Na základe rozhodnutí NBS č. 3/2019 a 4/2019 z 28. 5. 2019 sa celková úroveň týchto kapitálových vankúšov po 1. 1. 2020 nezmenila. V máji 2020 bolo zverejnené nové rozhodnutie NBS č. 9/2020 určujúce výšku kapitálového vankúša pre O-SII a rozhodnutie č. 10/2020 stanovujúce výšku vankúša na krytie systémového rizika pre rok 2021 (Tabuľka 2).

TABUĽKA 2 PREHĽAD ÚROVNÍ VANKÚŠA PRE O-SII A VANKÚŠA NA KRYTIE SYSTÉMOVÉHO RIZIKA				
	Platnosť od 1. 1. 2020		Platnosť od 1. 1. 2021	
	Vankúš pre O-SII	Vankúš na krytie systémového rizika	Vankúš pre O-SII	Vankúš na krytie systémového rizika
Československá obchodná banka, a. s.	1,00 %	-	1,00 %	-
Poštová banka, a. s.	1,00 %	-	0,25 %	-
Slovenská sporiteľňa, a. s.	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Tatra banka, a. s.	0,50 %	1,00 %	0,50 %	1,00 %
Všeobecná úverová banka, a. s.	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %

Zdroj: NBS

Aktuálne bol do NR SR doručený návrh zákona o bankách¹⁰, ktorým sa implementujú zmeny vyplývajúce z revízie regulácie CRR II/CRD V. Časť zmien sa týka aj kapitálových vankúšov pre systémovo významné banky a vankúša na krytie systémového rizika. Tieto zmeny by mali byť účinné od konca roka 2020,

¹⁰ Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/ssl&Text=z%3%a1kon%20o%20bank%3%a1ch&isObdobia=8&FullText=False&StateID=&CategoryID=-1&PredkladatelID=-1&Predkladatel=&PredkladatelPoslanecId=-1&Ciastka=&CisloZz=>

pričom podľa novej úpravy sa budú riadiť rozhodnutia o výške týchto kapitálových vankúšov pre rok 2022, ktoré budú prijímané Národnou bankou Slovenska na jar 2021.

Podmienky poskytovania retailových úverov

Aktuálne nastavenie podmienok poskytovania retailových úverov v zmysle najnovšej novely opatrení NBS o spotrebiteľských úveroch¹¹ a o úveroch na bývanie¹² uvádza nasledujúca tabuľka.

---

¹¹ Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 9/2019 zo 17. decembra 2019, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Národnej banky Slovenska č. 10/2017, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver v znení opatrenia Národnej banky Slovenska č. 6/2018.

¹² Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 10/2019 zo 17. decembra 2019, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Národnej banky Slovenska č. 10/2016, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať úver na bývanie v znení opatrenia Národnej banky Slovenska č. 7/2018.

TABUĽKA 3 LIMITY NA PODMIENKY POSKYTOVANIA ÚVEROV

Ukazovateľ	Výpočet	Parameter	Limit
Ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver (DSTI)	$\frac{\text{splátky všetkých fin. záväzkov}^{1)}}{\text{čisté príjmy} - \text{život. minimum}}$	Max. DSTI	60 % ²⁾
		Max. podiel nových úverov s DSTI > 60 %	5 % + 5 % ³⁾
Ukazovateľ zabezpečenia úveru (loan-to-value, LTV) ⁴⁾	$\frac{\text{výška zadlženia}}{\text{hodnota zabezpečenia}}$	Max. LTV	90 %
		Max. podiel nových úverov s LTV > 80 %	20 %
Ukazovateľ celkovej zadlženosti k príjmu (debt-to-income, DTI)	$\frac{\text{celková zadlženosť}}{\text{ročný čistý príjem}}$	Max. podiel nových úverov s DTI > 8	5 % + 5 % ⁵⁾
Maximálna lehota splatnosti		Úvery zabezpečené nehnuteľnosťou alebo poskytnuté stavebnými sporiťňami	30 rokov ⁶⁾
		Ostatné úvery	8 rokov

Zdroj: NBS

Poznámka: Jednotlivé limity sa overujú len v čase, keď je poskytnutý nový úver, alebo keď dochádza k výraznému navýšeniu existujúceho úveru. Povinnosť uplatňovať jednotlivé opatrenia sa nevzťahuje na úvery, ktorými sa refinancujú iné úvery, pokiaľ nedochádza k navýšeniu istiny o viac ako 2000 € alebo 5 % (podľa toho, ktorá z týchto hodnôt je menšia).

1) Započítava sa výška splátok úverov pri zohľadnení nárastu úrokových sadzieb.

2) Výnimky, pri ktorých je limit na ukazovateľ schopnosti splácať vo výške 100 %:

- spotrebiteľské úvery, ktoré spolu s existujúcim dlhom spotrebiteľa neprevyšujú jeho ročný čistý príjem,
- lízing s akontáciou aspoň 20 %, ktorý spolu s existujúcim dlhom neprevyšuje 1,5-násobok ročného príjmu.

3) Prvých 5 % je bez dodatočných podmienok, druhých 5 % sa vzťahuje len na spotrebiteľské úvery s lehotou splatnosti neprevyšujúcou 5 rokov. DSTI pri úveroch poskytnutých v rámci oboch výnimiek nemôže presiahnuť 70 %.

4) Limit sa vzťahuje iba na úvery na bývanie.

5) Prvých 5 % je bez dodatočných podmienok, druhých 5 % je možné poskytnúť len pri splnení nasledujúcich dodatočných podmienok: úvery na bývanie poskytované klientom do 35 rokov s príjmom neprevyšujúcim 1,3-násobok priemernej mzdy a DTI pri týchto úveroch neprevyšuje hodnotu 9.

6) Nad tento limit je možné poskytnúť 10 % nových úverov založených nehnuteľnosťou.

Ďalšie aktuálne platné nástroje makroprudenciálnej politiky, pokrývajúce najmä oblasť kapitálových požiadaviek, zobrazujú Tabuľka 4 až Tabuľka 6 v prílohe.

Schválené odporúčanie v oblasti distribúcie kapitálu

S cieľom udržania dostatočnej kapitálovej vybavenosti bankového sektora NBS schválila odporúčanie v oblasti distribúcie kapitálu bankového a poisťného sektora¹³. Uvedené odporúčanie má za úlohu počas trvania

¹³ Odporúčanie Národnej banky Slovenska č. 1/2020 o distribúcii vlastných zdrojov a zisku bankami a poisťovníami počas pandémie COVID-19, http://www.nbs.sk/img/Documents/Legislativa/Vestnik/ODP_1_2020.pdf

následkov pandémie zintenzívniť plnenie poslania bankového sektora vo vzťahu k reálnej ekonomike, ako i podporiť odolnosť finančného sektora. NBS tak reaguje na Európsky výbor pre systémové riziká, ktorý vydal obdobné odporúčanie pre všetky príslušné orgány členských štátov v máji 2020. Odporúčanie NBS je platné do konca roka 2020. Aktuálne prebieha na európskej úrovni diskusia o možnosti predĺžiť platnosť odporúčania v plnom, prípadne v upravenom rozsahu.

2.3 Možné použitie nástrojov makroprudenciálnej politiky v strednodobom horizonte

Oblasť poskytovania retailových úverov

Napriek prebiehajúcej kríze je objem úverov poskytovaných sektoru domácností stabilný, najmä pri úveroch na bývanie pretrváva ich dynamický rast. Pri spotrebiteľských úveroch sa však nepriaznivé trendy v dôsledku aktuálneho poklesu ekonomiky ešte prehĺbili. Dopyt po spotrebiteľských úveroch, ktorý bol oslabený už pred vypuknutím pandémie, sa ešte viac znížil a portfólio spotrebiteľských úverov sa tak každý mesiac znižuje. Pri úveroch na bývanie bolo oslabenie prítomné len v jarných mesiacoch, od leta 2020 sa mesačné prírastky úverov na bývanie vrátili na úrovne z predchádzajúcich rokov. Zmenil sa aj prístup bánk, keď najmä na začiatku pandémie bolo zaznamenané sprísňovanie podmienok pri poskytovaní nových úverov. Prístup bánk je v oblasti úverových štandardov však pomerne dynamický, keď banky v poslednom období opätovne zmiernovali úverové štandardy.

Národná banka Slovenska implementovala viacero opatrení na strane poskytovania retailových úverov (opísaných vyššie), ktorých cieľom je znížiť tvorbu rizík súvisiacich s nadmerným rastom na úverovom trhu. V priebehu prvého polroka 2020 sa postupne upravovali podmienky poskytovania úverov pri úveroch na bývanie a spotrebiteľských úveroch, vyplývajúce z opatrení NBS č. 9/2019 a 10/2019.

Opatrenia majú za cieľ aj zvýšenie odolnosti domácností pri splácaní úverov aj v zlých časoch. Momentálne takým nepriaznivým obdobím prechádzame a už

---

prvé údaje naznačujú, že odolnosť domácností je vyššia aj vďaka opatreniam NBS.

V súčasnosti NBS považuje nastavenie nástrojov za adekvátne. Pri viacerých parametroch je riadenie rizík bánk v dôsledku aktuálnej krízovej situácie dokonca prísnejšie ako vyžadujú opatrenia NBS. NBS v súčasnosti vyhodnocuje vplyv súčasnej krízy na domácnosti. Okrem iného aj samotný vplyv limitov NBS na odolnosť domácností. V súčasnej situácii nevnímame ako potrebné a vhodné zásadne zmiernovať nastavenie limitov zo strany NBS. Z pohľadu rizikovitosti nových úverov je dôležité, že vývoj vo viacerých ukazovateľoch (trh práce, príjmy obyvateľstva, trh nehnuteľností) podlieha stále vysokej neistote. Ich prípadný negatívny vývoj by mohol zhoršiť schopnosť domácností splácať svoje záväzky bankám.

Očakávaný vývoj miery proticyklického kapitálového vankúša v nasledujúcom štvrtroku

Predchádzajúce dve rozhodnutia o výške proticyklického kapitálového vankúša vytvorili podľa názoru NBS dostatočný kapitálový priestor pre adekvátnu tvorbu opravných položiek v súčasnosti. Zároveň aktuálne majú banky aj dostatok kapitálu pre poskytovanie úverov v ekonomike. Rozhodnutia o výške proticyklického kapitálového vankúša v ďalšom období budú ovplyvňované najmä úrovňou zlyhávania úverov a vývojom kreditných nákladov, na ktoré budú vplývať predovšetkým dve skutočnosti:

- i) Nastupujúca druhá vlna pandémie, a s ňou spojené protipandemické opatrenia na Slovensku aj vo svete s negatívnym vplyvom na slovenskú ekonomiku a bankový sektor
- ii) Aktuálne nastavený harmonogram ukončenia platnosti prijatých podporných opatrení vrátane moratória na odklad úverových splátok. To môže v relatívne krátkom časovom horizonte viesť k súbežnému exspirovaniu viacerých podporných opatrení (tzv. cliff effect) s nepriaznivým vplyvom na schopnosť dlžníkov plniť svoje záväzky.

NBS je pripravená v prípade potreby pristúpiť k ďalšiemu zníženiu proticyklického kapitálového vankúša, pričom bude zohľadňovať najmä vývoj nákladov na kreditné riziko a vývoj zlyhaných úverov. Medzi ďalšie faktory bude patriť otázka dostatočnosti voľného kapitálu pre poskytovanie úverov ako aj finančná situácia podnikov a domácností. Nevyhnutnou podmienkou ďalšieho znižovania miery proticyklického kapitálového vankúša je zachovanie konzervatívnej dividendovej politiky a dostatočnej úrovne kapitálu v bankovom sektore.

2.4 Rozhodnutia ECB týkajúce sa slovenského bankového sektora k príslušnému štvrťroku

K 21. 10. 2020 nebolo zo strany Európskej centrálnej banky vydané žiadne rozhodnutie v oblasti makroprudenciálnej politiky vo vzťahu k slovenskému bankovému sektoru.

3 Prílohy

TABUĽKA 4 AKTUÁLNE NASTAVENIE KAPITÁLOVÝCH VANKÚŠOV PLATNÝCH PRE SR

Makroprudenciálny nástroj	Hodnota	Poznámka
Vankúš na zachovanie kapitálu (§ 33b zákona o bankách)	2,5 %	
Miera proticyklického kapitálového vankúša (§ 33g zákona o bankách)	1 %	↓ na 1 % od 1. 8. 2020
Vankúš pre O-SII (§ 33d zákona o bankách) ¹	0,5 % až 1 %	Od 1. 1. 2021 zmena na 0,25 % až 1 %
Vankúš na krytie systémového rizika (§ 33e zákona o bankách) ²	1 %	

Zdroj: NBS

Poznámka:

¹) Vankúš pre O-SII je určený pre Československú obchodnú banku, a. s., Poštovú banku, a. s., Slovenskú sporiteľňu, a. s., Tatra banku, a. s. a Všeobecnú úverovú banku, a. s.

²) Vankúš na krytie systémového rizika je určený pre Slovenskú sporiteľňu, a. s., Tatra banku, a. s. a Všeobecnú úverovú banku, a. s.

TABUĽKA 5 AKTUÁLNE NASTAVENIE MIERY PROTICYKLICKÉHO KAPITÁLOVÉHO VANKÚŠA PLATNEJ PRE ZAHRANIČNÉ EXPOZÍCIE (§ 33I A § 33J ZÁKONA O BANKÁCH) A VÝHLAD ICH VÝVOJA V NASLEDUJÚCICH ŠTVRŤROKOCH

Krajina	31. 12. 2019			31. 3. 2020			30. 6. 2020			30. 9. 2020			31. 12. 2020			31. 3. 2021			30. 6. 2021			30. 9. 2021			31. 12. 2021			Poznámka
	31. 12. 2019	31. 3. 2020	30. 6. 2020	30. 9. 2020	31. 12. 2020	31. 3. 2021	30. 6. 2021	30. 9. 2021	31. 12. 2021	31. 12. 2020	31. 3. 2021	30. 6. 2021	30. 9. 2021	31. 12. 2021	31. 12. 2020	31. 3. 2021	30. 6. 2021	30. 9. 2021	31. 12. 2021	31. 12. 2020	31. 3. 2021	30. 6. 2021	30. 9. 2021	31. 12. 2021				
Krajiny EÚ	Belgicko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	↓ na 0 % od 1.4.2020		
	Bulharsko	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	Zrušené rozhodnutie o ↑ na 1,0 % a 1,5 % od 1.4.2020		
	Česká rep.	1,5	1,75	1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	↓ na 1 % od 1.4.2020 a na 0,5 % od 1.7.2020		
	Dánsko	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	↓ na 0 % od 12.3.2020		
	Francúzsko	0,25	0,25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	↓ na 0 % od 2.4.2020		
	Írsko	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	↓ na 0 % od 1.4.2020		
	Litva	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	↓ na 0 % od 1.4.2020		
	Luxembur-sko	0	0,25	0,25	0,25	0,25	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	↑ na 0,5 % od 1.1.2021	
	Nemecko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Zrušené rozhodnutie o ↑ na 0,25 % od 1.7.2020	
	Švédsko	2,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	↓ na 0 % od 16.3.2020		
Krajiny mimo EÚ	Spoj. kráľ.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	↓ na 0 % od 11.3.2020		
	Island	1,75	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	↓ na 0 % od 18.3.2020		
	Hongkong	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	↓ na 2 % od 14.10.2019 a na 1 % od 16.3.2020		
	Nórsko	2,5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	↓ na 1 % od 13.3.2020		

Zdroj: ESRB, BIS

Poznámka: V tabuľke sú zobrazené iba krajiny, ktoré stanovili nenulovú úroveň miery proticyklického kapitálového vankúša. Budúce hodnoty vychádzajú z aktuálne platných rozhodnutí, prostredníctvom dodatočných rozhodnutí sa však môžu zmeniť.

TABUĽKA 6 AKTUÁLNE NASTAVENIE ĎALŠÍCH VANKÚŠOV A PARAMETROV PRE EXPOZÍCIE VOČI ZAHRANIČNÝM KRAJINÁM, KTORÉ PLATIA AJ PRE SLOVENSKÉ BANKY

Krajina	Makroprudenciálny nástroj	Hodnota
Švédsko, Rumunsko	Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie (čl. 124 nariadenia CRR)	100 %
Nórsko	Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád (čl. 164 nariadenia CRR)	20 %

Zdroj: NBS, ESRB

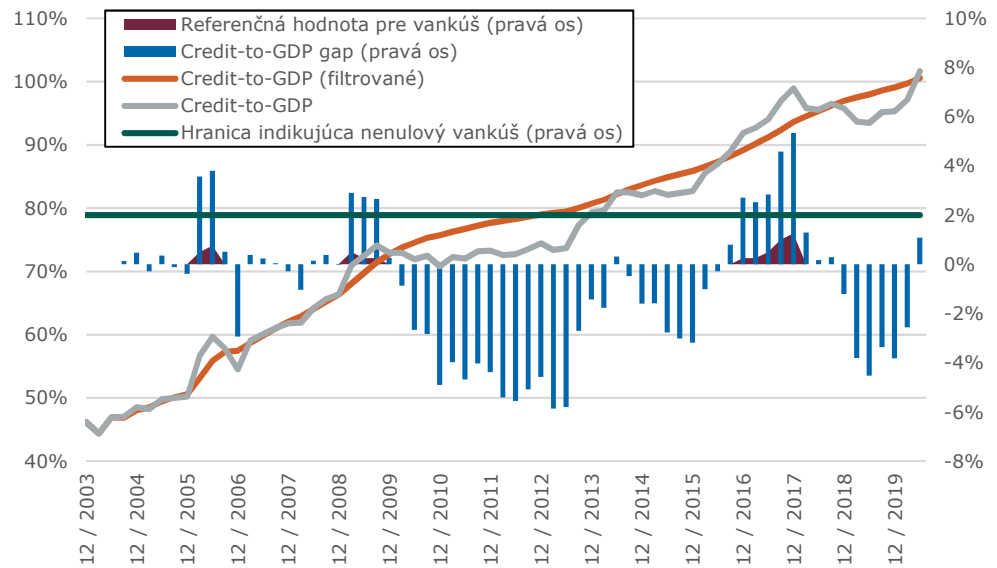
TABUĽKA 7 AKTUÁLNE PLATNÉ MAKROPRUDENCIÁLNE OPATRENIA PRIJATÉ V INÝCH KRAJINÁCH EÚ, KTORÉ Z DÔVODU NÍZKEJ EXPOZÍCIE NEPLATIA PRE SLOVENSKÉ BANKY

Krajina	Makroprudenciálny nástroj	Hodnota
Belgicko	Navýšenie rizikovej váhy pre retailové expozície zabezpečené belgickými rezidenčnými nehnuteľnosťami pre banky využívajúce prístup interných ratingov (čl. 458(2)(d)(vi) nariadenia CRR)	5 p. b. + 33 % priemernej rizikovej váhy
Fínsko	Minimálna hodnota priemernej rizikovej váhy pre expozície zabezpečené fínskymi nehnuteľnosťami pre banky využívajúce prístup interných ratingov (čl. 458(2)(d)(vi) nariadenia CRR)	15 %
Francúzsko	Limit na majetkovú angažovanosť voči vysoko zadženým nefinančným francúzskym spoločnostiam pre globálne a lokálne systémovo významné banky (čl. 458(2)(d)(ii) nariadenia CRR) NBS v tejto súvislosti upozorňuje na systémové riziká spojené so zvýšeným využívaním pákového efektu veľkými nefinančnými korporáciami so sídlom vo Francúzsku¹⁴	5 % vlastných zdrojov
Švédsko	Minimálna hodnota priemernej rizikovej váhy pre retailové expozície voči švédskym klientom, zabezpečené nehnuteľnosťami pre banky využívajúce prístup interných ratingov (čl. 458(2)(d)(vi) nariadenia CRR)	25 %

Zdroj: NBS, ESRB

¹⁴ Upozornenie v súlade s Odporúčaním ESRB/2015/2.

Graf 2
Štandardizovaný credit-to-GDP gap
(%, %)

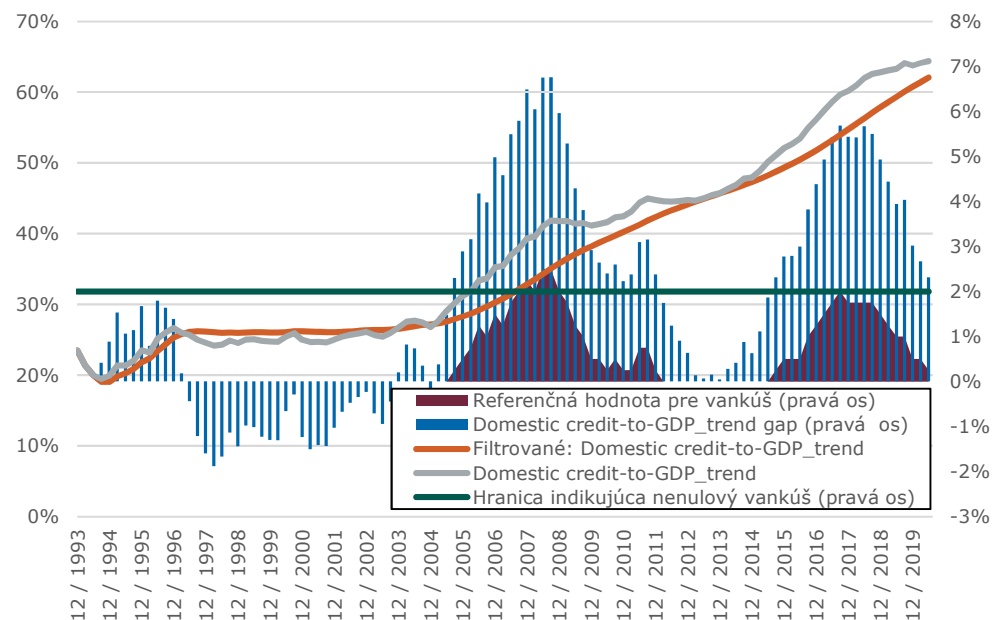
Zdroj: NBS, ŠÚ SR

Poznámka: Štandardizovaný credit-to-GDP gap vychádza z celkového dlhu nefinančných podnikov a domácností.

Kalibrácia referenčnej hodnoty je v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, príloha, časť II.

Hranica indikujúca nenulový proticyklický kapitálový vankúš a hodnoty „gapu“ sú zobrazené na pravej osi.

Graf 3
Domestic credit-to-GDP_{trend} gap
(%, %)

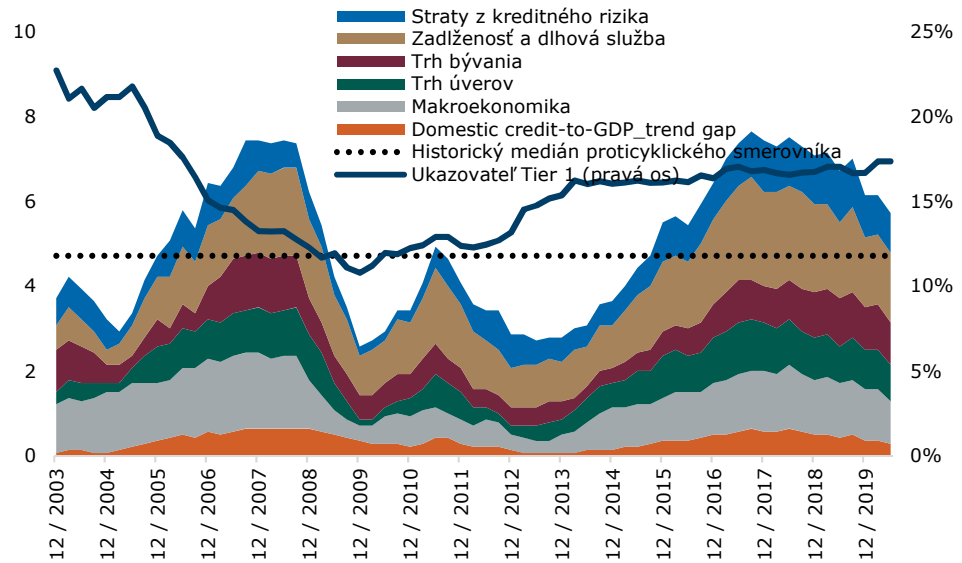
Zdroj: NBS, ŠÚ SR

Poznámka: Domestic credit-to-GDP_{trend} gap vychádza z úverov podnikom a domácnostiam poskytnutých domácim bankovým sektorom.

Domestic credit-to-GDP_{trend} gap je vypočítaný podľa § 33g, odsek 2a zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časť B2.

Hranica indikujúca nenulový proticyklický kapitálový vankúš a hodnoty „gapu“ sú zobrazené na pravej osi.

Graf 4
Proticyklický smerovník
(index, % rizikovo-vážených aktív)

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, CMN

Poznámka: Ukazovateľ je vypočítaný v súlade s § 33g, odsek 1c, zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časti C a D.

TABUĽKA 8 ÚROVNE REFERENČNÝCH UKAZOVATEĽOV K 30. 6. 2020			
Stĺpec	Referenčná hodnota	Podiel dlhu na HDP	Odchýlka podielu dlhu na HDP od svojho dlhodobého trendu
Štandardizovaný Credit-to-GDP gap (Graf 2)	0,00 %	101,7 %	1,08 %
Domestic credit-to-GDP _{trend} gap (Graf 3)	0,25 %	65,4 %	2,31 %
Proticyklický smerovník (Graf 4)	0,50 %	-	-

Zdroj: NBS

Poznámka: Tabuľka je zostavená na základe povinnosti vyplývajúcej z § 33g, odsek 2, zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, príloha, časť II. Štandardizovaný Credit-to-GDP gap zatiaľ nemá výpovednú hodnotu z hľadiska miery proticyklického kapitálového vankúša z dôvodu krátkosti časového radu.